

Nils Kaland 2018

Autisme og Aldring i et Utviklingsperspektiv

Anmelder: Rebekka Solvik Lisøy

Til tross for at autismespekterstilstander i de fleste tilfeller er livslange, har autismeforskningen hatt et overveldende fokus på autismespektertilstander hos barn og unge. I Nils Kaland sine nye bok "Autisme og Aldring i et utviklingsperspektiv" blir fokuset satt på en for sømt gruppe: voksne og eldre med autismespekterdiagnose (ASD). Forfatteren setter spørsmåltegn ved en tilsynelatende mangel på interesse for denne gruppen, da vanskene knyttet til ASD ofte følger mennesker fra barndommen til ungdomsårene - og livet ut. Nils Kaland skrev sin doktorgrad innenfor Asperger syndrom ved UiO, og er i dag professor emeritus, dr. polit. ved Høgskolen i Lillehammer. Kaland har lang erfaring fra forskning på autismespektertilstander og kognitive funksjoner i ulike aldersgrupper. I hans nylig utgitte bok har han rettet fokuset mot voksne og eldre med ASD, da han mener denne gruppen har blitt oversett av forskere, til tross for at de utgjør rundt én prosent av befolkningen. Det er publisert tusenvis av forskningsartikler som omhandler barn og unge med ASD, men det finnes få studier og lite litteratur om ASD i den voksne og eldre delen av befolkningen.

Kaland argumenterer for at det eksisterer et behov for kunnskapsutvikling, og at større oppmerksomhet rundt denne forsømte gruppen er nødvendig for å varsle forskere og politikere. Voksne og eldre mennesker med ASD er en heterogen gruppe når det kommer til blant annet funksjonsnivå, psykiske tilleggs lidelser og kognitive særtrekk, noe som gjør iden-

tifisering, utredning og behandling utfordrende uten tilstrekkelig kunnskap og opplæring. Uten støtte og servicetilbud tilpasset denne gruppen vil det være vanskelig for mange å delta i samfunnslivet. Kaland forteller at det å simpelthen kunne sette navn på problemene med en diagnose vil være til stor hjelp for mange mennesker med ASD og deres familier. Boken er delt opp i 19 kapitler, hvor gjennomgang av empirisk forskning utgjør tyngdepunktet. Hvert kapittel blir avsluttet med et sammendrag. Boken starter med bakgrunnsinformasjon om ASD og aldring, hvor det blant annet blir gjort rede for aldringsprosessen, diagnosekriterier, forekomst, psykiske tilleggs lidelser og medisinske helseproblemer. Hovedkriteriene til ASD, dvs. ikke-sosial atferd og vansker med sosialt samspill og kommunikasjon, blir så diskutert. Den siste delen av boken har et mer direkte fokus på voksne og eldre med ASD, hvor forfatteren utforsker temaer som blant annet kognitive funksjoner, vold, livskvalitet og arbeid. Det blir også gitt et overordnet bilde av helseforebyggende tiltak og utvikling av ferdigheter.

Det er ingen tvil om at Kaland har gjort et grundig arbeid. Kaland presenterer, sammenligner og oppsummerer nyere forskning innenfor autismefeltet, ofte med et kritisk blikk. Leseren blir gjort oppmerksom på fallgruver og forskningsstrategier som kan påvirke funnenes validitet, samt hvordan feilslutninger og manglende litteratur ikke gir et realistisk bilde av ASD. I tillegg til forskningsfunn blir temaene i boken iblant belyst med tankevekkende his-

torier og sitater fra talpersoner med ASD eller fagpersoner. Disse skaper en fin balanse i teksten, da presentasjon av forskningsfunn alene ikke nødvendigvis gir leseren en dypere forståelse av vanskene som er knyttet til ASD. Historiene der personer med ASD forteller ut fra sitt eget perspektiv har en tendens til å forbli i tankene selv etter man har lagt fra seg boken.

Denne boken har en vid målgruppe. Store deler av boken omfatter forskning knyttet til generelle aspekter ved ASD, som kan være av interesse for fagfolk, personell og studenter innenfor fagfeltet - selv uten et spesifikt fokus på voksne og eldre. Teksten er lett å lese, med et godt språk og god lengde på avsnittene. Fagtermer blir forklart grundig, slik at man får fullt utbytte uten å måtte ha faglig bakgrunn innenfor feltet. Dette gjør at boken kan fungere som et godt hjelpemiddel for familier til

mennesker med ASD, som ønsker å forstå hva ASD hos voksne og eldre innebærer.

“Autisme og Aldring i et Utviklingsperspektiv” er en bok som utfordrer forsømmelsen av voksne og eldre med ASD innenfor det vitenskapelige miljøet. Kaland's mål er å øke kunnskapen og oppmerksomheten rundt denne gruppen med ASD, noe jeg mener han får til med denne boken. Ved å gjennomgå og evaluere empiriske forskning gir forfatteren et bilde av den mest pålitelige kunnskapen som er tilgjengelig i dag. Han peker også på områder hvor kunnskap mangler, og skaper dermed en “call to action” rettet mot forskere og fagfolk. Ved å bruke et godt språk, samt supplere forskning med innsiktsrike sitater, sørger Kaland for at denne boken er tilgjengelig for alle som har interesse for temaet.